

München 1992

Av Knut Eldjarn

Årets store mineralbegivenhet i Europa – Mineralientage München – ble i år arrangert i tiden 29.10 - 1.11. Det er tidlig vinter i år – også i Syd-Tyskland. Det var på mange måter triveligere da mineraldagene i München ble arrangert i slutten av september. Men 6 store utstillingshaller med mineraler og tilbehør samt mange hyggelige venner fra fjern og nær gjør det alltid til en opplevelse å besøke denne største mineralmessen i Europa. Likevel er det tydelig at de økonomiske nedgangstider også har rammet mineralmarkedet. Mange handlere var misfornøyd med salget, og det er mulig München-messen har passert sitt høydepunkt. Det kan være at morgendagens mineralmesser må finne tilbake til den ekte samlergledden også for amatører med beskjedne lommebøker.

Healing og smykker.

I større grad enn tidligere var også ulike «avarter» av mineralhobbyen representert. Mange handlere solgte mer smykker og slepne healing-»krystaller» enn egentlige mineral-stuffer. Fossiler er også i skuddet. Mange øst-europeiske handlere hadde også med seg gamle grube-lamper, hjelmer mv. som raskt fant kjøpere. I det hele tatt er det mange varianter av geologi-interessen som kan tilfredstilles ved et besøk i München under mineraldagene. Miljøet blir også på mange måter frodigere selv om det geologiske og mineralogiske kunnskapsnivået trolig er synkende.

Topp-stuffene.

Som vanlig var det enkelte virkelig fantastiske stuffer å se under messen. Særlig iøyenfallende var to store plater (30-40 cm) med rhodochrositt-krystaller på bergkrystaller fra det nye funnet i Sweet Home mine i Colorado. Gruva er gjenåpnet bare for å lete etter stuffer og det skal ha vært investert mer enn \$ 300.000 før de første drusene dukket fram. Det vil sikkert bli mer å se fra denne forekomsten, men prisene er høye!! Toppstoffene så langt var ikke i München, men Peter Lyckberg, Fred Steinar Nordrum og andre som besøkte Denver i september fikk ta den i øyensyn. Den er ca. 20 -15 cm med 3 10 x 5

cm dyp røde krystaller pent anordnet på små bergkrystaller. Prisantydning? \$ 250.000 !! Fra Afghanistan hadde Andreas Weert med seg en utrolig pegmatittstuf med 3 røyk-kvartskrystaller på 20-30 cm hver sammen med en stor hvit mikroklinkkrystall. På toppen av denne vakre krystall-kombinasjonen vokser flere elbaitt-turmaliner. Den største er nesten 20 cm lang og 5 cm tykk i de fineste grønne og rosa fargetoner. Minst 70.000 DM var prisen på museumsstykket – men egentlig var det ikke til salgs.

Fra Illinois kommer det stadig fine kombinasjoner av honninggul kalkspat og dyp fiolett flusspat. En praktstuf besto av 3 opptil 20 cm, klare, gyldne dobbelterminerte kalkspatkrystaller vakkert «anordnet» på toppen av en enkelt flusspatterning på 25 x 25 x 25 cm! Stoffen gikk til en samler i Hamburg for DM 11.000. Også enkelte norske mineraler oppnådde gode priser. En av de norske utstillere var meget fornøyd etter kort tid på grunn av salg av noen få sølvstuffer til bra pris. Nærmere detaljer er ikke kjent. En italiensk handler hadde en større stuf med Mattskorhæ anatas angivelig et nyfunn. Stoffen var ca. 15 cm med mange litt matte anataskrystaller. Likevel gikk den raskt for DM 3.500. Noen få zirkoner fra Seiland var også til

salgs for DM 1200 - 1800 for opptil 5 cm krystaller i matrix. Men interessen var laber og stoffene var usolgte også på søndag. Ellers var det lite virkelig nytt å se blant prydstoffene.

Dyre klassikere

Det er en økende tendens til «resirkulering» av toppstuffer fra gamle samlinger. De økonomiske lavkonjunkturer kan medføre at virkelig klassisk materiale blir tilgjengelig på denne måten. Men prisene avspeiler på mange måter hvor unike slike toppstuffer virkelig er. Blant de særlig ettertraktede stoffene på årets messe kan det nevnes at wulfenitt er i ferd med å få en renesanse. Dette er uten tvil et av de mest fargerike mineraler som finnes i sine gule, brune og røde fargetoner. De klassiske «karamellkrystallene» fra Los Lamentos i Mexico var relativt rimelige for 20 år siden. Nå oppnår et virkelig godt håndstykke ca. DM 2.000 og 2 større utstillingsstykker var priset til DM 20-30.000!

Blå euklas fra Zimbabwe er også en av klassikerne. Krystaller av dette mineralet fra andre forekomster er stort sett fargeløse eller hvite. Men fra en meget spesiell pegmatitt i Zimbabwe har det i tidligere tider kommet opptil 5 cm store krystaller av en utrolig «elektrisk» blåfarge. Virkelig gode stuffer har alltid kostet mange tusen DM. Til min store overraskelse var det en hjemvendt tysker som hadde med seg større mengder slipe-materiale fra Afrika og blant dette også euklas. Stykkene var priset fra DM 100-200. Jeg fikk lov til å se gjennom eskene – og der, blant alle bruddstykkene lå det 2 stuffer med 1-3 cm store krystaller, velformet og av fin farge! Man kan gjøre kupp – også i München.!

Østeuropa – tilbud

og pris stabiliserer seg

Som vanlig var det mange handlere å se fra det tidligere Sovjetunionen og andre stater i østeuropa. Prisnivået begynner nå å bli mer fornuftig, og sansen for kvalitet øker. Axinit fra det nordlige Ural var å se hos mange handlere. Krystallene er stort sett blanke, gjennomsiktige og opptil 8 cm i størrelse.

Det må være verdens største axinitter. Men de fleste stoffene har skader og prisene var oftest for høye. DM 1.500-5.000 for de største stoffene. Det er tydelig at det også finnes alpine mineralparageneser i det tidligere Sovjetunionen. I tillegg til axinit var det titanitt, anatas etc. Av særlig interesse for en systematiker var et nytt mineral, tsavegorodsevit, fra en alpin forekomst i Ural. Opptil 8 mm store dodekaederkrystaller (lik analcim) på glimmerskifer kostet DM 30-50. Det mest spennende er den kjemiske formelen: $N(CH_3)_4(SiO_2(SiO_3Al)_2O_6)_2$ – skrev min russiske venn. Et organisk silikat fra en alpin druse!

Det var også mange andre interessante systematikkmineraler å få kjøpt – eller byttet. Det er fortsatt mulig å bytte når det gjelder mer sjeldne mineraler. En kort oppstilling av nye mineraler til egen systematikk-samling illustrerer noe av utbudet: lindackeritt, fersmanitt, lotharmeyeritt, fitzeleyitt, auricuprid, vishnevitt, orlymannitt, rittmannitt, gørgeyitt, pinnoitt, irhtemitt, denisovitt, norditt-Ce, bornemannitt og batisitt.

Kuruman og manganmineraler

En meget produktiv og interessant forekomst de senere år har vært Kuruman i Syd-Afrika – særlig gruva N'Schwaning. Stadig nye interessante og fargerike mineraler er funnet i dette området. Det startet for 10-15 år siden med verdens fineste rhodochrosittkrystaller. De dyp røde, transparente krystallene opptil 4 cm er å se i mange museer. En særlig fin stoff befinner seg i Smithsonian. Den er ca 30x30 cm med sikkert 1000 krystaller av den dypeste og mest intense rødfarge noen kan tenke seg. Slike stuffer er ikke funnet på mange år, og bare sjelden sees det rhodochrositt til salgs fra denne lokaliteten.. Men det er beskrevet en rekke andre interessante mineraler som viser slektskapet med Mn-forekomstene i Värmland (særlig Harstigen) og til dels Franklin. I år var det fine stuffer med røde inesittkrystaller – noen med hvite kuler av angivelig ojelitt (nærmere undersøkelser skal ha vist borboritt). Dessuten var det sjeldne mineraler som gageitt og orlyms-

annitt. Dette er en lokalitet som det er verdt å følge videre – særlig for skandinaviske systematikere med et forhold til de Värmlandske mangan-forekomster.

Madagaskar igjen.

Det kommer stadig nytt «klassisk» materiale fra forekomster på denne mineralrike øya. I fjor var det særlig turmaliner som dominerte. Også i år var det mange turmalinskiver å se. Men prisene er høye. De peneste skivene koster DM 500-700 for ca 5-7 cm store skiver. De opptil 20 cm største skivene koster DM 2-3.000. Blant nye funn må det særlig nevnes et godt tilbud av saphirinkrystaller. Blå krystaller 1-2 cm i matrix med skapolitt må være blant verdens beste for dette mineralet.

Tsumeb

Denne fantastiske forekomsten er i ferd med å bli stengt. Likevel var det mye dioplas på markedet både herfra og fra nærliggende gruver. Sammen med et stort utbud fra Altyn Tube i Kirgizien og Kongo gjorde det at det aldri har vært så mye dioplas i München som i år.

En liten separatutstilling var viet Tsumeb-mineraler. I tillegg til azuritt, smithsonitt, cerussitt, dioplas osv. var det en utrolig presentasjon av de virkelig sjeldenheter fra denne forekomsten. Aldri før har jeg på samme sted sett fine stuffer av keyitt, alamositt, ludlochitt, tsumebitt, tsumcoritt osv. Omtalen av de sjeldne Tsumeb-mineralene hadde fått bred plass i messekatalogen.

Fornøyde skandinaver

Det var ikke mange skandinaver i München. Bare Canopus og Peter Lyckberg hadde egne salgsutstillinger. Ellers var Gunnar Raade, Langhoff og Ole V. Jensen på innkjøpsrunde for sine respektive riksmuseer. Torgeir Garmo og Dagfinn Pedersen var på innkjøpsrunde. Det var også 4-5 andre skandinaviske samlere å se. Alle fant noe, men de fleste var forsiktige med investeringene. Nye vennskap ble sluttet – gamle ble styrket. Det er ikke til å komme forbi at en reise til mineraldagene i München for en mineralsamler blir som en reise til Mekka for en troende muslim. Minst en gang i livet bør man ha opplevd det.

Stort utvalg i slipte og uslipte edel- og halvedelsteiner

Liten pakke koster kr 250,- og inneholder bl.a. Uslipte safirer og rubiner. Slipt stjernesafir, grønn safir, zirkon.

Stor pakke koster kr 490,- og inneholder, i tillegg til liten pakke bl.a.: 1 stk. safir, granat.

Porto og oppkravgebyr på kr 30,- kommer i tillegg

Ja, send meg uforpliktende med 14 dagers returret

..... stk. Liten pakke á kr 250,- stk. Stor pakke á kr 490,-

Navn:

Adresse:

Postnr./sted:

Haugen Import, Romolslia 21C, 7029 Trondheim. Tlf.: 07-93 25 60 eller 07-98 45 76